

ותמהינן: מכלל, דרבי שמעון בן לקיש סבר, אף על גב דאמר "הרי עלי", לא מחייב אם נגנבו או אבדו?!

והתניא: איזהו נדר ואיזו היא נדבה? נדר זהו האומר "הרי זו עולה". ומה בין נדר לנדבה? נדר אם מתה או נגנבה או שאבדה, חייב באחריותה, מה שאין כן נדבה, אם מתה או נגנבה או שאבדה, אינו חייב באחריותה.

ומוכח דלא דמי האומר "הרי עלי" לאומר "הרי זו"?

אמר לך ריש לקיש: הני מילי דהאומר "הרי עלי" מחייב באחריותו, בקדשי מזבח, דהא נדר להביאו לעזרה לקרבן⁽¹²⁾, ואף על גב דבבי גזא דרחמנא איתיה, מכל מקום הוא

פקעה לה קדושתה, מקמי דשמעיה מרבי יוחנן רביה להאי ילפותא ד"לה' הארץ ומלואה". ואילו הא דאמר כל היכא דאיתא בבי גזא דרחמנא איתא, לבתר דשמעיה מרבי יוחנן רביה אמרה, דהדר ביה.

אלא דרבי יוחנן אדרבי יוחנן, קשיא?!

ואמרינן: דרבי יוחנן אדרבי יוחנן, נמי לא קשיא.

הא דאמר, מה שאמר חייב באחריותו, מיירי באומר "הרי עלי מנה להקדש", כי אז, אף על גב דבבי גזא דרחמנא איתיה, מכל מקום הרי לא קיים נדרו, שהרי לא הביאו ליד הקדש. והא דאין חייב באחריותו, בדאמר "הרי זו"⁽¹¹⁾.

דרחמנא איתיה. עיי"ש"ה.

ובטורי אבן [ר"ה ו'] הקשה על מה שאמרו שם שנאמרו שני פסוקים בכל תאחר, חד לאמר ולא הפריש, וחד להפריש ולא הקריב, ותמה כיצד יתכן לפי ריש לקיש שהפריש ולא הקריב והרי אחר הפרשה נחשב בי גזא דרחמנא. [והעמיד את האופן שהפריש ולא הקריב בערכין, כדאמרינן בסמוך שמודה ריש לקיש שחייב באחריותו עד שיבואו ליד גזבר, ותמוה, שהרי אז הם חולין ולא נחשב כהפריש ולא הקריב].

ובאבי עזרי [פ"ד ממעה"ק הי"ג] כתב שודאי לא נחלקו רבי יוחנן וריש לקיש באופן שהחפץ בידו שצריך ליתנו ולהביאו להקדש ועובר בכל תאחר אף אם אין עליו חיוב אחריות, וכן כתב הנצי"ב [בר"ה שם] וראה משמר הלוי סימן נ"ד ג'.

11. בפשטות חילוק הגמרא בין "הרי זו להרי עלי" בא רק ליישב את הסתירה בין דברי רבי

יוחנן לגבי שילוח הקן לדבריו לגבי המקדיש מנה לבדק הבית ונאבד. אך יתכן שגם אם אמר הרי עלי, וחייב באחריותו, אינו מתחייב בשילוח כי התרנגולת בי גזא דרחמנא היא, וכמבואר לעיל, וכן משמע מדברי הרמב"ם [פ"ג משחיטה ה"כ] שלא חילק בין אמר הרי עלי שהרי זו, אף דפסק כרב יוחנן, עיי"ש.

אך הריטב"א כתב שאם אמר "הרי עלי" יתחייב בשילוח כי כיון שמרדו התחייב המקדיש באחריותו והוי ליה כחילול ויצאו לחולין, ורק באמר "הרי זו" פטור כדין עוף של קדשים, כי בי גזא דרחמנא איתיה.

12. רש"י פירש שבאמרו "עלי" בקדשי מזבח התחייב להביאו לעזרה. וציין הגרעק"א לדברי רש"י במעילה [יט]. ותוס' לעיל [כב]: שאף בדבריהם מבואר כן. ותמה המשנה למלך [פ"ד ממעה"ק ה"ה] מהמשנה בריש זבחים שנזבחים, שנזבחו שלא לשמן לא עלו לבעלים לשם חובה,